

4. Lukiokoulutus ja lukiokoulutuksen yhteydessä järjestettävä tutkintokoulutukseen valmentava koulutus

4.1. Rahoitettava toiminta ja rahoituksen yleiset perusteet

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle luvan lukiokoulutuksen järjestämiseen. Järjestämisluvassa määrätään kunnat, joissa koulutusta järjestetään, opetuskieli, koulutuksen järjestämismuoto, erityinen koulutustehtävä sekä muut tarpeelliset koulutuksen järjestämiseen liittyvät ehdot. Järjestämisluvan saaneiden kunnallisten ja yksityisten lukiokoulutuksen järjestäjien lisäksi lukiokoulutusta voivat järjestää myös valtion oppilaitokset ja yliopistojen harjoittelukoulut.

Mikäli lukiokoulutuksen järjestäjä haluaa järjestää tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta, tulee sen hakea erillistä valmentavan koulutuksen järjestämislupaa opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

Vuonna 2025 järjestämisluvan saaneita kunnallisia tai yksityisiä lukiokoulutuksen valtionosuuden/ rahoituksen saajia on 258. Lisäksi lukiokoulutusta järjestetään kolmessa valtion koulussa ja 8 yliopistojen harjoittelukoulussa (normaalikoulussa). Lukiokoulutuksen yhteydessä järjestettävän tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestämislupa on viidellä lukiokoulutuksen järjestäjällä.

Tässä luvussa käsitellään kunnille, kuntayhtymille ja yksityisille koulutuksen järjestäjille lukio- koulutuksen käyttökustannuksiin myönnettävää valtionosuusrahoitusta, joka määräytyy opiskelijaa kohden määrätyn yksikköhinnan ja koulutuksen järjestäjän lukiokoulutuksen opiskelijamäärän tulosta.

4.2. Yksikköhinnan määräytyminen

Lukiokoulutuksen yksikköhinta on järjestäjäkohtainen. Järjestäjäkohtaiset yksikköhinnat lasketaan lukiokoulutuksen keskimääräisen yksikköhinnan pohjalta. Vuoden 2025 keskimääräinen yksikköhinta on laskettu lukiokoulutuksen vuoden 2022 valtionosuuspohjan kustannusten perusteella.

Lukiokoulutuksen keskimääräisen yksikköhinnan laskentapohjasta vähennetään erityisten koulutustehtävien ja valtakunnallisten kehittämistehtävien rahoitukseen myönnettävän lisärahoituksen osuus, joka on 1,51 prosenttia lukiokoulutuksen valtakunnallisista kustannuksista.

Keskimääräisen yksikköhinnan laskentapohjassa vuoden 2022 kustannukset indeksitarkistetaan vuoden 2025 tasoon. Lisäksi laskentapohjaan lisätään oppivelvollisuuden laajenemiseen varatun lisämäärärahan perusteella laskettu osuus sekä opiskelijoiden oppimisen tukeen varatun lisärahoituksen osuus. Vähennyksenä huomioidaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 23 b §:n perusteella euromäärä, joka vastaa 10,56 prosenttia lukiokoulutuksen vuoden 2024 laskennallisesta keskimääräisestä yksikkö hinnasta.

Valtioneuvosto on vahvistanut lukiokoulutuksen vuoden 2025 keskimääräiseksi yksikkö hinnaksi 8433,30 euroa /opiskelija. Keskimääräinen yksikköhinta vahvistetaan arvonlisäverottomana.

4.2.1. Järjestäjäkohtaisen yksikköhinnan määräytymisen yleiset perusteet

Järjestäjäkohtaisia kunnille ja kuntayhtymille määrättäviä yksikköhintoja porrastetaan koulutuksen järjestäjän lukiokoulutusta nuorten oppimäärän mukaan suorittavien ja sisäoppilaitosmuotoisesti suorittavien opiskelijoiden kokonaismäärän perusteella, kuten jäljempänä tunnusluvun laskennan yhteydessä selvitetään. Yksityisen koulutuksen järjestäjän yksikköhinta on sama kuin sen kunnan yksikköhinta, jossa koulutus pääasiassa järjestetään. Jos sijaintikunta ei järjestä lukiokoulutusta, yksityisen lukiokoulutuksen järjestäjän yksikköhinta lasketaan samalla tavalla kuin kunnallisen koulutuksen järjestäjän yksikköhinta. Yksityisten koulutuksen järjestäjien yksikköhintaan lisätään arvonlisäveron osuus, joka vuonna 2025 on 4,35 prosenttia yksikkö hinnasta.

4.2.2. Tunnusluvun laskenta

Lukioiden yksikköhintojen laskentaa varten määritellään koulutuksen järjestäjän tunnusluku. Tunnusluku lasketaan nuorten oppimäärän mukaan lukiokoulutusta suorittavien ja sisäoppilaitosmuotoisesti suorittavien opiskelijoiden kokonaismäärän perusteella. Laskennassa käytetään varainhoitovuotta edeltävän vuoden 20.9. tilastointipäivän opiskelijamäärää eli vuoden 2025 yksikköhintoja laskettaessa tilastointipäivän 20.9.2024 opiskelijamäärää.

Mikäli koulutuksen järjestäjä järjestää lukiokoulutusta sekä suomen- että ruotsin kielellä, niin tunnusluku lasketaan erikseen suomenkielistä ja erikseen ruotsinkielistä koulutusta varten. Koulutuksen järjestäjän tunnusluku on kieliryhmittäin laskettujen tunnuslukujen opiskelijamäärillä painotettu keskiarvo.

Tunnusluku on 100, mikäli koulutuksen järjestäjän lukiokoulutusta nuorten oppimäärän mukaan suorittavien ja sisäoppilaitosmuotoisesti suorittavien opiskelijoiden lukumäärä on vähintään 200. Mikäli opiskelijoiden määrä on alle 200 opiskelijaa ja vähintään 60 opiskelijaa, niin tunnuslukua korotetaan opiskelijaa kohti luvulla, joka saadaan kaavasta $0,4 \times (200 - \text{lukiossa opiskelevien määrä})$. Jos opiskelijoiden määrä on alle 60 opiskelijaa, tunnuslukua korotetaan lisäksi luvulla, joka saadaan kaavasta $2,1 \times (60 - \text{lukiossa opiskelevien määrä})$. Tunnuslukua korotetaan kuitenkin enintään luvulla 106.

Jos yksikköhinnan laskennassa korotetun tunnusluvun piiriin kuulunut lukiokoulutus on vuosien 2008–2012 aikana siirtynyt kuntien yhdistymisellä syntyvälle kunnalle taikka koulutuksen järjestämisluvan muutoksella osaksi toisen kunnan tai kuntayhtymän lukiokoulutusta, niin tunnusluku lasketaan edelleen erikseen kullekin entiselle lukiokoulutuksen järjestäjälle. Yhdistyneen koulutuksen järjestäjän tunnusluku saadaan laskettujen tunnuslukujen opiskelijamäärien painotettuna keskiarvona. Yhdistyneen koulutuksen järjestäjän tunnusluvun laskenta edellä mainitulla tavalla edellyttää, että korotetun tunnusluvun piiriin kuulunut lukio ja sen tunnusluvun korottamisen edellytykset säilyvät.

4.2.3. Yksikköhinnan laskenta

Lukion yksikköhinta lasketaan kertomalla koulutuksen järjestäjän tunnusluku lukion keskimääräisellä yksikkö hinnalla ja jakamalla luvulla 100. Näin saatu yksikköhinta kerrotaan valtakunnallisella tasauskertoimella, jolla tasataan tunnusluvusta aiheutuvien korotusten vaikutus lukion keskimääräiseen yksikköhintaan, koska korotuksilla ei lisätä valtion ja kuntien rahoitusosuutta keskimääräisestä yksikkö hinnasta. Vuonna 2025 tasauskerroin on 0,9455654.

Laskentakaava koulutuksen järjestäjän yksikköhinnan laskentaan on seuraava: tasauseroin (0,9455654) x keskimääräinen yksikköhinta (8 433,30) x tunnusluku : 100.

Mikäli lukiokoulutuksen järjestäjän tehtäväksi on määrätty järjestää lukiokoulutusta sisäoppilaitoksessa, yksikköhintaa korotetaan sisäoppilaitokseen kuuluvan majoituksen ja ruokailun saavien opiskelijoiden osalta euromäärällä, joka on 40 prosenttia lukiokoulutuksen keskimääräisestä yksikkö hinnasta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi lisäksi korottaa yksikköhintaa erityisestä muusta syystä kuin lukiolle myönnetyn erityisten koulutustehtävän perusteella (yksikköhinnan harkinnanvarainen korotus). Mahdollinen korotus lisätään tunnusluvun mukaiseen tasattuun yksikköhintaan.

4.2.4. Aikuisten oppimäärän mukaan lukiokoulutusta suorittavien yksikköhinta

Aikuisten oppimäärän mukaan lukion koko oppimäärää suorittavien yksikköhinta on 61,5 prosenttia koulutuksen järjestäjälle lukion opiskelijaa kohden määrätystä yksikkö hinnasta. Sisäoppilaitosmuotoisessa koulutuksessa aikuisten oppimäärän mukaan lukiokoulutusta suorittavien opiskelijoiden yksikköhintana käytetään kuitenkin koulutuksen järjestäjän alentamatonta nuorten yksikköhintaa.

Esimerkki järjestäjäkohtaisen yksikköhinnan laskennasta

4.3. Lukiokoulutuksen rahoituksen määräytyminen

Lukiokoulutuksen ennakollinen rahoitus määräytyy edellä mainitulla tavalla opiskelijaa kohden määrätyn yksikköhinnan ja varainhoitovuotta edeltävän vuoden lukiokoulutuksen opiskelijamäärän tulosta. Rahoitus lasketaan erikseen nuorten oppimäärän mukaan lukiota suorittaville opiskelijoille, aikuisten oppimäärän mukaan lukiota suorittaville opiskelijoille ja sisäoppilaitosmuotoisessa lukiokoulutuksessa lukiota suorittaville opiskelijoille.

Lukiokoulutuksen rahoituksen piiriin sisältyy myös yksittäistä oppiainetta tai yksittäisiä oppiaineita suorittavien opiskelijoiden opinnot ja kurssit. Aineopintojen rahoitus koskee vain aikuisille tarkoitetun oppimäärän mukaan aineopiskelijoiden suorittamia lukion pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja sekä vanhan opetussuunnitelman mukaan aikuisten oppimäärän mukaan aineopiskelijoiden suorittamia lukion pakollisia kursseja ja syventävinä opintoina tarjottuja valtakunnallisia kursseja. Aineopinnot eivät kuulu kuitenkaan rahoituksen piiriin, mikäli opiskelija on aineopintojen opiskeluoikeuden aikaan toisen oppilaitoksen tai koulutusmuodon valtionosuusrahoituksen perusteena oleva oppilas tai opiskelija tai ammatillisen koulutuksen opiskelijavuosiin luettava suorite (RahL 1705/2009 48§, RahA 1766/2009 23a§).

Rahoituksen laskentaa ja määräytymistä varten aineopiskelijoiden suorittamat opinnot ja kurssit muutetaan laskennalliseksi opiskelijamääräksi. Laskennassa käytetään lähinnä laskenta-aikaa päättyneen lukuvuoden aikana suoritettujen opintojen opintopisteiden ja kurssien määriä. Vuoden 2025 rahoituksen laskennassa käytetään aineopiskelijoiden laskennallista määrää, joka on laskettu aikavälillä 1.8.2023–31.7.2024 suoritetuista aineopiskelun opintopisteistä ja kursseista. Nykyisen opetussuunnitelman mukaan suoritettujen opintojen määrä opintopisteinä muutetaan opiskelijamääräksi jakamalla lukuvuoden aikana suoritettujen opintopisteiden kokonaismäärä luvulla 30 ja saatuun lukuun lisätään vanhan opetussuunnitelman mukaan suoritettujen kurssien määrä jaettuna luvulla 15. Aineopiskelun opintopisteiden ja kurssien jakajana käytettävät luvut vastaavat yhtä kolmasosaa aikuisille tarkoitetun lukiokoulutuksen koko oppimäärän laajuudesta eli keskimääräistä lukion koko oppimäärän opiskelijan lukuvuoden suoritusta.

Lukiokoulutuksen valtionosuusrahoitus kattaa myös koulutuksen järjestäjän toimeenpanemat oppivelvollisille järjestetyt erityisen tutkinnon kokeet. Erityisen tutkinnon kokeet järjestetään oppivelvolliselle, jota ei ole otettu lukiokoulutuksen opiskelijaksi, ja joka haluaa suorittaa lukio-koulutuksen oppimäärän tai osan siitä kokeissa. Erityisen tutkinnon kokeissa opiskelija osoit-taa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat eri oppiaineissa aikuisille tarkoitetun lukiokoulu-tuksen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja. Valtionosuusrahoituksen laskentaa varten erityi-sen tutkinnon kokeet muunnetaan laskennalliseksi opiskelijamääräksi. Laskennassa käytetään lähinnä laskenta-aikaa päättyneen lukuvuoden aikana suoritettujen opintojen määriä. Vuoden 2025 rahoituksen laskennassa käytetään opiskelijoiden laskennallista määrää, joka on laskettu aikavälillä 1.8.2023–31.7.2024 suoritettujen lukion oppimäärään kuuluvien lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen mukaisten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen määrä opintopisteinä jaettuna luvulla 60.

Rahoituksen määräytymistä varten aineopiskelun ja erityisen tutkinnon laskennallinen opiskeli-jamäärä lasketaan yhteen lukion koko oppimäärää aikuisille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppi-määrän mukaan opiskelevien opiskelijoiden määrän kanssa ja saatu opiskelijamäärä kerrotaan yksikkö hinnalla, joka vuonna 2025 on 61,5 prosenttia koulutuksen järjestäjälle lukion opiskeli-jaa kohden määrätystä yksikkö hinnasta.

Lukiokoulutuksen rahoitus tarkistetaan varainhoitovuoden (tilastointipäivien 20.1.2025 ja 20.9.2025) opiskelijamäärän mukaiseksi varainhoitovuoden loppuun mennessä. Kertojaopis-kelijamäärät painotetaan siten, että tilastointipäivän 20.1. opiskelijamäärä painotetaan luvulla 7/12 ja tilastointipäivän 20.9. opiskelijamäärä luvulla 5/12.

Myös aineopiskelun ja erityisen tutkinnon laskennallinen opiskelijamäärä tarkistetaan varain-hoitovuoden 2025 loppuun mennessä. Laskenta perustuu aikavälillä 1.8.2024–31.7.2025 suo-ritettujen opintojen ja kurssien määrään. Laskennallinen opiskelijamäärä saadaan kun, vuonna 2021 voimaan tulleen lukion opetussuunnitelman mukaan aineopiskelijoiden suorittamien opin-tojen määrä opintopisteinä jaetaan luvulla 30 ja aineopiskelijoiden lukion vanhan opetussuun-nitelman mukaan suorittamien kurssien määrä jaetaan luvulla 15 sekä erityisen tutkinnon opintojen määrä opintopisteinä jaetaan luvulla 60.

4.4. Erityisten koulutustehtävien ja valtakunnallisten kehittämistehtävien rahoitus

Lukiokoulutuksen järjestäjille, joille on järjestämisluvan mukaan myönnetty erityinen koulutus-tehtävä tai valtakunnallinen kehittämistehtävä, myönnetään lisärahoitusta. Lisärahoitukseen on käytettävissä 1,51 prosenttia lukiokoulutuksen valtakunnallisista kokonaiskustannuksista. Lisärahoitusta ei kuitenkaan myönnetä sellaiselle koulutuksen järjestäjälle, joka perii opiskeli-joilta lukiolain 28 §:n 4 momentissa tarkoitettuja maksuja.

Oppivelvollisuuden laajenemisesta johtuen lukiokoulutuksen kokonaiskustannukset nousevat asteittain vuodesta 2021 alkaen. Oppivelvollisuuden laajentumisesta johtuva valtionosuusra-hoituksen lisäys ohjataan lukiokoulutuksen nuorten yksikköhintaperusteiseen valtionosuusra-hoitukseen, mistä syystä erityisten koulutustehtävien lisärahoituksen osuus valtakunnallisista kokonaiskustannuksista pienenee siirtymäajan puitteissa vuosina 2024–2027. Siirtymäsään-nöksen mukaan varainhoitovuonna 2026 rahoitusosuus on 1,47 prosenttia ja vuodesta 2027 alkaen osuus on 1,44 prosenttia.

Koulutuksen järjestäjän erityisen koulutustehtävän rahoitus määräytyy sillä perusteella, mikä on koulutuksen järjestäjän erityisen tehtävän opiskelijamäärän suhteellinen osuus kaikkien koulutuksen järjestäjien erityisten koulutustehtävien opiskelijamäärästä. Lisäksi erityisille kou-lutustehtäville on määrätty laskennassa käytettävä painokerroin.

Erityisen koulutustehtävän opiskelijamäärää painotetaan seuraavilla kertoimilla:

1) koulutus, joka tähtää International Baccalaureate -tutkinnon suorittamiseen	0,22
2) liikunta- tai urheilupainotteinen koulutus, kuvataidepainotteinen koulutus, musiikkipainotteinen koulutus, tanssipainotteinen koulutus	0,15
3) muu koulutus	0,05

Rahoituksen laskennassa käytetään varainhoitovuotta edeltävän tilastointipäivän 20.9 opiskelijamääriä. Mikäli tilastointipäivän opiskelijamäärä ylittää lukiokoulutuksen järjestämislupa- kirjatun erityisen koulutustehtävän rahoituksen perusteena olevan opiskelijamäärän enimmäis- määrän, niin silloin rahoitus määräytyy järjestämisluvan enimmäismäärän mukaan.

Vuoden 2025 rahoitus lasketaan seuraavasti. Erityisten tehtävien lukioden erityisten koulu- tustehtävien 20.9.2024 opiskelijamäärät tai järjestämisluvan enimmäismäärät kerrotaan ala- kohtaisilla painokertoimilla. Erityisiin koulutustehtäviin käytettävissä oleva rahamäärä jaetaan erityisten koulutustehtävien painotettujen opiskelijamäärien suhteellisinä osuuksina painotettu- jen opiskelijamäärien yhteenlasketusta summasta.

Valtakunnallisen kehittämistehtävän rahoitus jaetaan opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksen mukaisesti.

Erityisten koulutustehtävien ja valtakunnallisten kehittämistehtävien rahoituksesta ei tehdä päätöstä rahoituksen tarkistamisesta varainhoitovuoden lopussa, vaikka lukiokoulutuksen muu valtionosuusrahoitus edelleen tarkistetaan varainhoitovuoden (tilastointipäivien 20.1.2025 ja 20.9.2025) opiskelijamäärien mukaiseksi varainhoitovuoden loppuun mennessä.

4.5. Lukiokoulutuksen yhteydessä järjestettävä tutkintokoulutukseen valmentava koulutus

Lukiokoulutuksen yhteydessä järjestettävän tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen rahoitus määräytyy koulutuksen järjestäjän valmentavaa koulutusta saavien opiskelijoiden määrän ja opiskelijaa kohti määrätyn yksikköhinnan tulosta. Valmentavan koulutuksen yksik- köhinta perustuu lukiokoulutuksen keskimääräiseen yksikköhintaan. Vuoden 2025 valmenta- van koulutuksen yksikköhinta saadaan kertomalla lukiokoulutuksen keskimääräinen yksikkö- hinta luvulla 1,17. Valmentavan koulutuksen vuoden 2025 yksikköhinta on 9 866,96 euroa /opiskelija.

Sisäoppilaitoksessa koulutusta saavien yksikköhintaa korotetaan sisäoppilaitokseen kuuluvan majoituksen ja ruokailun saavien valmentavan koulutuksen opiskelijoiden osalta euromäärällä, joka on 40 prosenttia lukiokoulutuksen keskimääräisestä yksikkö hinnasta.

Kun tutkintokoulutukseen valmentava koulutus järjestetään perusopetuksen tai ammatillisen koulutuksen yhteydessä ja opiskelijan tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen opinto- hin kuuluu myös lukio-opintoja, jotka arvioidaan lukiokoulutuksen lainsäädännön ja opetus- suunnitelman perusteiden mukaisesti, niin tällöin opiskelijalle tehdään lukiossa lukion oppiai- neen oppimäärän opiskelu oikeus. Tällöin tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen lukio- opinnot eivät ole lukiokoulutuksen järjestäjän valtionosuuden perusteena, vaan valtionosuus- rahoitus myönnetään sille perusopetuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestäjälle, jonka jär- jestämään tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen oppija on otettu opiskelijaksi.

Lisätietoja antaa tarvittaessa Sirpa Kesti 029 533 1094.